

LA DIFICULTAT DE DEMOSTRAR UNA SUBMISSIÓ QUÍMICA

L'administració de drogues o tòxics suposa un capítol específic de les violències sexuals que determina la manca de resistència de la víctima

A.C. | @Acelmamelerero

La submissió química mitjançant l'administració de drogues i tòxics, en interacció amb l'alcohol o no, fa que la víctima sigui dòcil i no mostri resistència. Depenent de la *recepta* que hagi administrat la persona agressora -dosi i producte-, es podrà provocar la inconsciència total del subjecte escollit com a objectiu. Hi ha hagut casos de persones que aparentment no han perdut la consciència -no s'han desmaiats- però sí la capacitat de reacció i que han patit períodes d'amnèsia d'entre tres i vuit hores, marge suficient per poder-les agredir impunement.

Els efectes de les drogues poden generar confusió, somnolència, nàusees, vòmits, ressaca, símptomes desproporcionats o estranys comparats amb els que generen les substàncies consumides voluntàriament, marejos, vertigen i alteracions de la motricitat o l'equilibri. Aquests símptomes poden aparèixer més de 24 hores després de la ingesta del narcòtic. Alguns indicis es poden superposar a les conseqüències derivades del consum voluntari de tòxics, fet que emmascara l'agressió patida. En molts casos, l'abús passa desapercbut per la mateixa víctima; i més encara per l'entorn.

Per a la infermera Teresa Echevarria, és clar que la intenció dels agressors que subministren tòxics és garantir la seva impunitat provocant l'amnèsia, total o parcial, de la víctima. A més, moltes d'aquestes substàncies no es poden detectar poques hores després d'haver estat ingerides.

Sovint, la submissió impedeix que hi hagi lesions físiques aparents. Això dificulta la detecció d'una possible situació de violència sexual i pot arribar a encobrir-la totalment. "Com que no hi ha resistència, encara que hi hagi mostres biològiques que demostrin que hi ha hagut una relació sexual, serà molt difícil provar que ha estat sense consentiment", diagnostica Echevarria.

El protocol de l'Hospital Clínic, que funciona des de l'any 1998 i s'ha anat renovant -la guia actual és de 2012-, ha detectat casos de submissió química des de principis dels anys 2000. "La primera vegada no ho relaciones,

però, quan deu pacients diferents et diuen que no recorden res, que tenen buits d'hores... La constància de casos similars fa que el fenomen passi a ser allò que anomenem un signe clínic", exposa Echevarria.

"Lamentablement, és molt difícil corroborar-ho amb analítiques. En deu anys, només hem pogut provar la presència de drogues de submissió en dos casos. Però es tractava de dues dones que van ser traslladades immediatament des de l'espai on estaven retingudes", fet que hauria evitat que anessin al lavabo i es perdés la mostra d'orina, relata la infermera.

Perquè apareguin rastres de la droga a l'arrel del cabell, per exemple, cal consumir-ne sistemàticament durant una setmana. Una dosi puntual mai no es podrà demostrar mitjançant l'analítica; no hi apareixeria. I encara que aparegués als resultats, no es podria demostrar que el consum i l'agressió han estat simultànies.

Abusos 'aprofitant' les intoxicacions etíliques

La burundanga, el Rohypnol o l'escopolamina són tristament conegudes com a drogues de submissió. Tot i això, el consum de fàrmacs o els estats d'intoxicació etílica aguda poden generar finestres d'oportunitat per als agressors, que, sense administrar drogues, s'aprofiten de la vulnerabilitat química dels seus objectius.

"El mercat *online* de psicoactius té productes estrella, però n'hi ha molts altres. Les persones que els administren forçosament no acostumen a tenir coneixements mèdics. Els efectes i les conseqüències que tenen en cada cos són completament diferents", explica Echevarria.

Així doncs, hi haurà víctimes que patiran una amnèsia total i d'altres que tindran *flashbacks*, símptomes que formen part de l'estrès posttraumàtic: vas recuperant la memòria a cops, amb desencadenants que retornen records, imatges, olors, sons... "És una tortura. La reproducció constant, que terroritza, crea una lesió psicològica que pot ser cada vegada més gran si no es tracta correctament", detalla la infermera. ●

L'administració d'estupefaents pot fer que els abusos passin desapercbut per la mateixa víctima

Perquè apareguin rastres de la droga a l'arrel del cabell, cal consumir-ne sistemàticament durant una setmana

“ ”

AF, VÍCTIMA D'UNA SUBMISSIÓ QUÍMICA

“Crec que em van drogar i potser em van violar”

Reproduïm el testimoni d'una dona que va acudir a l'Hospital Clínic perquè sospitava que havia estat agredida sexualment. Vol mantenir l'anonimat per preservar la seva intimitat i la del seu entorn. “El que vaig viure és una experiència universal per a les dones. El meu nom és igual, totes ho patim d'una manera o altra”, argumenta. Nascuda a Barcelona, té 30 anys i milita al moviment feminista.

El primer que t'haig de dir és que tinc la sospita d'haver viscut una violació. No en podré tenir mai la certesa. Per què? Per l'amnèsia. Aquesta sospita va fer que anés al Clínic, tot buscant respostes. Però en vaig sortir amb les mateixes incògnites.

Va ser durant una festa multitudinària en un espai okupat, un dissabte de finals de novembre de l'any 2014. El darrer record que tinc d'aquella nit és que estava parlant amb uns nois que no coneixia. El següent, ja de dia, va ser despertar-me en un parc de ciment i amb arbres, *liant-me* amb un desconegut i amb els seus dits dins la meua vagina. Em va costar molt ser conscient de què estava passant; recordo que li vaig dir que parés.

Torno a tenir un buit de temps indefinit. Després, feia molt de sol; devien ser les nou. Recordo caminar cap al metro, sense gaire connexió amb la realitat. Tinc imatges d'aquesta tornada a casa, però no el fil complet. L'endemà, tenia nàusees, sensació de mareig i em costava estar desperta. El meu cervell estava apagat. No va ser fins dilluns al matí que vaig començar a tenir por.

Normalment, bec quan surto de festa, però no era la típica ressaca... No consumeixo res, a banda d'alcohol, i els efectes que sentia no eren normals. Vaig començar a tenir algun record confús, dubtes. Vaig preguntar a la colla amb qui havia sortit de festa si sabien on havia estat des de les tres de la matinada. Ningú no m'havia tornat a veure; pensaven que havia marxat. Vaig decidir anar al Clínic perquè necessitava saber si m'havien fet mal; per quedar tranquil·la. Estava treballant i vaig mentir per poder anar a l'hospital. No era capaç de dir: “Me'n vaig a l'hospital perquè tinc por que m'hagin agredit sexualment”.

A Urgències, esperant entre la resta de pacients, cada vegada tenia més por. I si no em creien? I si tot era paranoia? I si era cert, què? Al cap de molta, molta estona, em van passar al box de triatge. Recordo que vaig dir: “Potser us sonarà incoherent, però crec que em van drogar i no sé si em van violar”.

Les dues sanitàries que em van atendre es van mirar i van cridar una tercera persona; vaig haver d'explicar tota

la història de nou. Els vaig dir que no m'havia vist marques al cos ni la roba mal posada ni mitges trencades... però que hi havia alguna cosa que no anava bé. Em van contestar que era una història que sentien freqüentment.

Em van pujar al tercer pis del Clínic. Les meves sospites semblaven més reals. Van ser moltes hores. Entraven sanitaris, metgesses, infermeres; em feien preguntes i proves. Tothom era amable, però sentia pànic pel fet d'estar *al box* -l'estigma social de sentir-se violada.

Em van dir que, segurament, no apareixeria res a les proves toxicològiques. Feia massa tard. Em van preguntar si volia denunciar; no ho tenia clar. Volia respostes i una exploració mèdica i forense. Vaig dir que potser sí.

Vaig preguntar a la colla amb qui havia sortit de festa si sabien on havia estat des de les tres de la matinada

El forense i el ginecòleg se'n van anar dient que no tenien res conclouent. A l'alta hospitalària, tampoc no hi ha res conclouent

El forense i el ginecòleg eren homes. Suposo que, com que no tenia el record d'una agressió, despullar-me davant d'ells em va resultar incòmode però no em va causar terror. Volia que fos ràpid. Em van examinar el cos, buscant ferides o marques; em van fer una exploració vaginal i anal; van prendre mostres. Tot molt asèptic. Quan encara estava estirada a la llitera, ells ja marxaven. Els vaig aturar: “Hi ha signes de res? Ferides? Semen?”. Es van quedar astorats. “No podeu marxar sense dir-me res”, els vaig tornar a dir. Però es veu que sí. Se'n van anar dient que no tenien res conclouent. A l'alta hospitalària, tampoc no hi ha res conclouent. Sospita d'agressió sexual.

Arran de la bateria de medicaments que em van administrar, vaig estar una

setmana a casa. A la feina, vaig dir que tenia la grip. La pauta de medicació preventiva contra el VIH *et altri* durava un mes; anava amb pots de pastilles a la bossa, patint per si algú ho veia.

A la següent analítica, ja a Malalties Infeccioses, vaig preguntar a la doctora quan em diria els resultats de les proves de les primeres anàlisis. Va contestar que mai. Allò era propietat de l'Institut de Medicina Forense i no entraria al meu historial clínic. Si feia denúncia i el procés judicial arribava a alguna banda, potser sabria el què. Si no, res de res.

La infermera que em va treure sang aquell dia va ser l'única que em va veure plorar. Havia anat a l'hospital per buscar respostes, però només en vaig treure cites mèdiques i pastilles. Una sensació de desorientació enorme. Aquella infermera em va ajudar molt emocionalment. A cada visita, durant mesos, li explicava la frustració que em generava sentir-me infantilitzada i sense veu. Mai no em van trucar de Psiquiatria; per tant, aquest pas del protocol no el vaig viure.

No vaig fer denúncia. D'una banda, no confiava en la policia. D'altra, denunciar què i qui? Tornar a explicar la història una vegada i una altra. Aquesta manca de certeses et trenca per dins. Potser per això tampoc no vaig acudir a cap entitat d'ajuda a dones agredides sexualment; no sé ni si entro dins la categoria. Però volia anar al Clínic per no ser una xifra negra. Irònicament, he acabat sent una estadística més.

Arrossego alguna seqüela que coincideix temporalment amb la possible agressió. Ferides que, tot i ser poca cosa al principi, s'han anat complicant. No sabré mai si són lesions fruit d'una penetració forçada.

Sóc feminista, el meu bagatge personal i l'entorn familiar que em va donar suport... tot em va ajudar. No tothom té aquesta sort. Volia explicar aquest relat per totes les conegudes que sé que han patit violències, però que mai no les explicaran, més enllà de les confidències entre amigats. També perquè els nostres espais no estan lliures de violències i de riscos. M'agradaria que les dones tinguéssim més eines per ser resilients.